

Jednominutne novele

derd špiro

DETEKTIV — STORY

— Za solidnu platu — reče izvesna osoba — spreman sam da vas pratim dan i noć.
— Gospodine, vi ste detektiv? — sumnjičavo zapita Bela Kalmar.

— Ja sam privatni detektiv — odgovori upitani.

Belu Kalmara još nikad niko nije pratio, te se s dotičnim dogovorilo da ga ovaj prati za popriličnu sumu.

Prvog dana Bela Kalmar je neprekidno gledao iza sebe, ali onog tipa nikako nije mogao da primeti. Zderao se od jeda što je novac uludo stucio. Naveče je kuvao čaj baš u trenutku kad se onaj tip izvukao iz divana.

— Izvanredno ste se ponašali, gospodine — saopštio je tip — ništa se nije moglo primetiti.

Bela Kalmar se obradovao, i icalio za sutrašnji dan. Tip se zahvalio: pozdravio i na zaprepaštenje Bele Kalmara izašao na vrata.

Sutradan je Bela Kalmar opet opazio da se ovaj tip ne može primetiti. Naveče je dugo zakuvavao čaj, a tip ipak nije dolazio. Pre spavanja je sav tužan skakao po onom mestu gde se tip zavukao prošle večeri.

— Ni danas niste mogli da primetite — saopštio je ovaj i pružio dlan. Bela Kalmar je izrigao lovu za sutradan i olakšao se. Opet je dotični izašao na vrata.

Trećeg dana u tramvaju Bela Kalmar je buljio u ljude, ali se nije moglo spaziti da ih neko motri. Što je dobro, mislio je Bela Kalmar, da se ne primećuje ni na meni. Naveče je nakon skuvanog čaja izašao u noć, zatim legao, ali se onaj tip nije pojavio. Bela Kalmar se okretao zbog nesаницe. Zar je moguće da ga je ipak ugledao? Bela Kalmar se zgrozio. Od toga doba život Bele Kalmara je postao večna strepnja. U tramvaju se skoro onesvestio od straha da će neko iz mase saznati. Izašavši iz tramvaja uplašio se da će mu neko prići i otkriti ga. U uredu nije smeo da dignе oči s hartija, da neko ne bi uhvatio njegov sumnjičavi pogled. Ipak je to učinio; svi drugi su se sumnjivo uvukli u svoje hartije. U menzi je hranu ubacivao istim pokretima u sebe kao i ostali, koji su, kako je zapazio, takođe težili tome. Svi su se oni ponašali odveć sumnjivo, ali su se pravili da ga ne primećuju.

Bela Kalmar je strepio. Svako veče je dugo buljio u sebe u ogledalu, postavljao pitanja svom odrazu, a ovaj je tužno klimao glavom i ćutao.

NAJVEĆE PRISTANIŠTE

Kad je Bela Kalmar osetio da ne može više da izdrži, dumulo mu je da zaplovi morem. Nabavio je dotrajali jedrenjak, ukrcao hranu za nekoliko dana, digao sidro i počeo da jedri iz zaliva. Za njim su mnogi buljili s obale.

Čim je Bela Kalmar doplovio u visinu svetionika, vetar je prestao da duva. E, onda je on počeo da vesla. Dva dana i dve noći je veslao da ništa nije pojeo i popio. Tek

pri kraju druge noći pogledao je naviše. Još uvek je mirovao u visini svetionika, a neki su se smejali s obale.

Bela Kalmar se prestravio; izvukao je sidro i bacio ga na dno jedrenjaka. Tamo su ležala još dva sidra. Onda se opet latio veslanja.

Nakon četiri dana, Bela Kalmar je još uvek plutao u visini svetionika, a na dnu jedrenjaka je ležalo pet lengeri. I jedrenjak je malo potonuo od tereta. Na obali se okupila velika gomila ljudi, grohotom su se smejali i nešto mu dovikivali, zbog čega je Bela Kalmar, prestrašen, nastavio da vesla.

Dugo je tako veslao. Hrane je nestalo, a jedrenjak je tonuo sve dublje. Pri svakom zaveslaju Bela Kalmar je mislio da će to biti poslednji. Hteo je već nekoliko puta da se vrati, ali jedrenjaku se nije dao promeniti pravac, i ni makac se nije pomerao napred.

Oni s obale prestali su da se smeju. Tako je to potrajalo neko vreme, sve dok nisu počeli da plaču i preklinjući dovikuju Beli Kalmaru, ali ih ovaj nije čuo jer je veslao iz sve snage.

Tako je prošao život. Kada je Bela Kalmar osedeo, stigli su i prvi ledeni bregovi. Veslanje je postajalo sve teže, vesla su udarala o sante, rub jedrenjaka je jedva virio iz vode. Bela Kalmar je s vremena na vreme bacao suvišna sidra u vodu i veslao dalje. Sneg je padao, vetar nije hteo da oživi, a ljudima je na obali bilo hladno i ćutali su. Kad je led konačno prekrrio more, Bela Kalmar je znao: svojom dotrajalom barkom doteglio je pristanište zajedno sa zalivom i svetionikom u carstvo večnog leda.

Kad je osetio da ne može dalje, Bela Kalmar je napravio kratak odmor. Svoje usijano lice umočio je u ledenu vodu, stresao sneg sa sede kose, uzdahnuo i opet zgrabio vesla.

ŠTA SE DESILO?

— Šta je to, dovraga? — pitao je Bela Kalmar dežurnog lekara.

— Više nije pri sebi — reče lekar medicinskoj sestri.

— Da donesem paravan? — upita ona. — Možete — reče lekar i dade poslednju injekciju Beli Kalmaru.

— Lepo vas molim — reče Bela Kalmar — da li neko razume sve ovo?

— Bunca — primeti njegov desni cimer. — To je već koma — dodade levi cimer.

— Ali, molim vas — reče Bela Kalmar nezadovoljno — ovo uopšte nije fer.

— Interesantno — klimao je glavom lekar — još uvek nešto gundā, mada već minutima nema pulsa.

— Ali, šta se to dešava sa mnom? — interesovao se Bela Kalmar i, pocrvenevši malo od stida, dodade: — To jest, sa svakim od nas?

— Hm! — promrmlja lekar zadovoljno i izađe iz bolesničke sobe.

BLESAVA BUBA

Bela Kalmar je, vraćajući se s posla, kupovao, tako da do sledećeg jutra nije imao šta da radi. Kod kuće je legao na divan i buljio u plafon. Tako je dugo ležao, dok se iznenada na plafonu nije pojavila jedna buba.

Bila je lepa, velika, crna, sijala se, bogzna kako se zvala; bar Bela Kalmar to nije znao. Buba se šetkala tamo-amo na tavanici, krenula je u jednom pravcu, pa zastala, potom produžila u drugom, pa opet ustuknula, zatim nastavila u trećem pravcu, i tako dalje. Bela Kalmar je buljio u bubu i radovao se što ima šta da radi. I buba je gledala u Belu Kalmara. I, tako su se gledali. Dugo su se gledali. Buba je šetkala, Bela Kalmar je ležao. Onda se Bela Kalmar dosetio da na tavanici ničeg nema; pa kog vruga tamo traži ta blesava buba. Ni pukotinā, ni hrane,

ni drugih buba — samo se beli tavanica, zar je potpuno blesava ta buba?

Zaista. Zar je sasvim blesava ta buba?

VEJAVICA

Belu Kalmara su pozvali na selo za Novu godinu. Biće klope i šljoke, a drugog čemu se dovuci kući — rekao je Dlakavi Kovač. Bela Kalmar se ustezao, napokon su otputovali trideset prvog decembra na selo, kod Kovačevog zeta.

Ića i pića je bilo previše; Bela Kalmar se ožderao i naroljao kao svinja. Nešto pre ponoći domaćinova žena, Margita, počela je da se porada. Bilo je to veliko iznenađenje; niko nije znao da je trudna, čak ni ona sama, a lekara nigde. Jedan bivši velikoposednik, koji je 47. završio školu za babice, digao je ruke od babičenja i ničeg se nije prihvatio. Na neočekivanu vest malo pripito društvo se otreznilo i donelo odluku da se Margita odnese u susedno selo, kod lekara. Tada je počela vejavica. Uprkos tome, svi su, njih 49, krenuli put sela. Peticorica se tog lila Margitu, a šestorica pijanog muža. Bela Kalmar i Dlakavi Kovač išli su na kraju kolone, drugi su gazili sneg ispred njih. Tako su napredovali jedan sat i nigde nisu stigli. Bela Kalmar je izgubio strpljenje i dobauljao napred, da vidi šta se to tamo dešava. I tamo je bio sneg; ljudi su ga gazili u tišini. S vremena na vreme smenjivali su se ispod Margite i njenog pijanog muža.

Bela Kalmar dotad nije išao tim krajem; bila je tama, a po očima ih je šibao snežni vetar. Stao je na čelo kolone.

Za jedno sat i po Bela Kalmar je primetio da se pravac vetra usput više puta promenio. Sad je već verovatno Nova godina, pomislio je i potonuo u sneg do kolena. Međutim, u sledećem koraku sneg je dosezao samo do gležnjeva. I potom samo do gležnjeva. Sagnuo se; primetio je tragove u snegu.

— Idemo u dobrom pravcu — reče, a njegove reči ponese vetar. — Ovuđ je neko već išao pre nas. Produžili su dalje. Sad je sneg dosezao samo do gležnjeva.

Za nekih pola sata ustanovio je da se pravac vetra menja četiri puta na sat. Sneg nikako nije prestajao da veje, a dopirao je do gležnjeva.

I tako su dugo išli. Gusta tama se preobrazila u polumrak, a za desetak sati opet se smračilo. Tada Bela Kalmar nastade i pogleda unazad. I dvadesetoro iza njega zastađoše. Oni drugi su se usput smršli; negde ranije klonuli. Bela Kalmar je uzdahnuo i opet krenuo. Sneg je dostizao samo do gležnjeva.

Nakon tri dana preostalo ih je samo četvoror: Bela Kalmar, Dlakavi Kovač, njegov zet i Margita. Drugi su se smršli ili umrli od gladi.

Stali su i Bela Kalmar reče:

— Ovu stazu ne smemo da napustimo, ovuđ je neko prolazio. Ovaj put vodi nekuda.

— Da idemo — reče Margita — ja mogu. Trudove sam dobila greškom.

— Koliko ja vidim, mi se krećemo u krugu — primetio je Dlakavi Kovač, a već su i druga dvojica obrasla u bradu. — Krećemo se u krugu — nastavio je — zbog toga nam je sneg uvek do gležnjeva. Kad se vratimo na ovo mesto, sneg će nam opet dosezati do gležnjeva.

— Onda ništa nismo izgubili — reče zet. — Prošle smo godine počeli da idemo u krug, od tada se krećemo u krugu, tako da još uvek nismo prešli u Novu godinu.

Dlakavi Kovač je klimao glavom, Bela Kalmar je krenuo. Za njim i ostali. Vejavica je besnela, pravac vetra se menjao četiri puta na sat i sneg je stalno dosezao do gležnjeva.

Preveli s mađarskog:
Klara Potocki i M. S. Volarević

BELESKA:

Derd Špiro rođen je 1946. godine u Budimpešti. Završio je peštanski Filozofski fakultet, Novinarsku školu i sociološki smer Večernjeg fakulteta marksizam-lenjinizam. Prevodi s poljskog i srpskohrvatskog. Živi i radi u Budimpešti.